

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาวิจัยดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจสรุปโดยย่อได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในการสืบพยานบุคคลในภาวะที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทางการสื่อสารโทรคมนาคมไปอย่างมากมาย ในการศึกษาได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การสืบพยานบุคคลโดยใช้สื่อภาพและเสียงไม่ใช่การสืบพยานตามปกติ แต่เป็นข้อยกเว้นและอาจจะกระทบต่อสิทธิของจำเลย แต่บางครั้งในการค้นหาความจริงจากพยานในลักษณะที่มีความจำเป็นในบางสถานการณ์แม้ว่าพยานไม่ได้มาเบิกความโดยเผชิญหน้าจำเลย ค่าเบิกความของพยานก็น่าเชื่อถือรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ในขณะที่การสืบพยานบุคคลโดยวิธีนี้ก็ไม่ได้ขัดต่อหลักการสืบพยานบุคคลต่อหน้าจำเลยและการดำเนินการสืบพยานนี้ก็สามารถตรวจสอบได้ และจะทำให้คู่ความไม่ได้เปรียบเสียเปรียบในการต่อสู้ทางคดีกันแต่อย่างใด ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าสมมติฐานนี้เป็นจริง

พยานบุคคลเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญที่สุดที่พิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย การสืบพยานบุคคลเพื่อให้ได้ความจริงอันน่าเชื่อถือและการสืบพยานนี้จะต้องกระทำไปโดยยึดแนวความคิดของทฤษฎีนิติธรรม (Due Process) และสอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) ด้วย ในขณะเดียวกันการดำเนินการสืบพยานในคดีอาญานั้นก็ต้องยึดหลักเกณฑ์ในเรื่องการพิจารณาโดยเปิดเผย และให้มีการสืบพยานโดยเผชิญหน้าจำเลยเพื่อให้สิทธิแก่จำเลยในการถามค้านพยาน

การสืบพยานโดยใช้สื่อภาพและเสียงเป็นการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมาปรับใช้ในการพิจารณาคดี ซึ่งสื่อดังกล่าวคือ Video Conferencing เป็นเครื่องมือการสื่อสารแบบ two way communication ที่ผู้ส่งสัญญาณและผู้รับสัญญาณสามารถสื่อสารโต้ตอบกันได้ทั้งสัญญาณภาพและเสียงเช่นเดียวกับการพูดกันทางโทรศัพท์ แต่มีข้อดีกว่าตรงที่มีภาพของบุคคลและเหตุการณ์ในส่วนของผู้สนทนาให้เห็น การสื่อสารชนิดนี้คลื่นสัญญาณภาพและเสียงจะถูกส่งไปในท่อสัญญาณเดียวกันทั้งไปและกลับ และสามารถสื่อสารได้ในระยะทางห่างไกลหรือแม้แต่ในระยะใกล้ภายในอาคารเดียวกันหรือห้องติดกันก็ตาม ในการใช้สื่อภาพและเสียงนี้ในการสืบพยานบุคคลจะต้องพิจารณาถึงประเภทของพยานว่าบุคคลใดที่ควรอนุญาตให้ใช้วิธีการนี้ เช่น เด็ก และผู้เสียหาย ในคดีความผิดทางเพศ และความผิดบางลักษณะตามประมวลกฎหมายอาญา เช่นความผิดตาม

ประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 9 และลักษณะ 10 รวมถึงประเภทของสถานการณ์ที่ควรใช้สื่อดังกล่าว เช่น พยานที่อยู่ต่างประเทศหรืออยู่ห่างด้วยระยะทาง หรือในกรณีส่งประเด็นไปสืบพยาน ศาลอื่นและจำเลยสถานะสิทธิที่จะตามประเด็นไป การใช้สื่อภาพและเสียงนี้จะทำให้ได้มาซึ่งคำเบิกความของพยานบุคคลโดยจำเลยได้มีโอกาสที่จะถามค้านได้ อันเป็นการส่งผลให้คำเบิกความของพยานบุคคลนั้นมีน้ำหนักแห่งการรับฟังและเชื่อถือได้ ใช้สื่อภาพและเสียงในกรณีที่มีประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองพยาน

การสืบพยานบุคคลโดยใช้สื่อภาพและเสียงในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ซึ่งล้วนแต่เป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทั้งสิ้น ประเทศเหล่านี้ได้นำเอาเครื่องมือการสื่อสาร Video Conferencing มาใช้ในการสืบพยานบุคคลในศาล และได้นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในคดีแพ่งเนื่องจากในคดีแพ่งเป็นเรื่องการตกลงกันของคู่ความโดยคู่ความได้มีคำร้องขอต่อศาลขอสืบพยานโดยใช้สื่อดังกล่าวโดยคู่ความฝ่ายที่ร้องขอต้องเป็นผู้จ่ายค่าใช้จ่ายเอง ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่ความและพยาน ส่วนในคดีอาญานั้น เครื่องมือดังกล่าวจะนำมาใช้อย่างจำกัดเพราะจะกระทบต่อสิทธิของจำเลยในเรื่อง Confrontation ทั้งนี้กฎหมายให้นำมาใช้ในคดีที่พยานเป็นเด็ก ในคดีที่เป็นความผิดทางเพศโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปกป้องคุ้มครองพยาน และในกรณีที่พยานอยู่นอกราชอาณาจักรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คู่ความและประหยัดค่าใช้จ่าย

ปัญหาในการใช้สื่อภาพและเสียงต่อแนวคิดทางทฤษฎีในการสืบพยานบุคคล การสืบพยานบุคคลโดยใช้สื่อภาพและเสียงนี้ไม่ขัดต่อหลักการเผชิญหน้าจำเลยแต่อย่างใดและสามารถตรวจสอบพยานได้ ทั้งยังสามารถทำให้การสืบพยานบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ได้มาซึ่งถ้อยคำของพยานบุคคลที่อยู่ห่างโดยระยะทางโดยที่จำเลยสามารถถามค้านได้ และคงไว้ซึ่งสิทธิในการเผชิญหน้าของจำเลย อันถือว่าเป็นสิทธิที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจำเลยจะได้มีโอกาสต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน จนในประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติสิทธิดังกล่าวของจำเลยไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนประเทศไทยได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 นอกจากนี้การสืบพยานของไทย ศาลจะต้องวางตัวเป็นกลางปล่อยให้คู่ความต่อสู้คดีกันเอง ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานทั้งปวงที่คู่ความนำเสนอและพิจารณาซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานนั้น ดังนั้นจึงทำให้ในระบบกล่าวหาคู่ความจะต้องมีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียมกัน มิให้ฝ่ายใดได้เปรียบหรือเสียเปรียบกันในการต่อสู้ทางคดีการนำเสนอพยานหลักฐานใดที่เป็นผลร้ายแก่จำเลย จำเลยควรได้มีโอกาสเผชิญหน้ากับพยานเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยาน จึงจะทำให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

นอกจากนี้การสืบพยานบุคคลในบางกรณี เช่นการส่งประเด็นไปสืบพยาน ณ ศาลอื่น การใช้สื่อภาพและเสียงจะช่วยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อันได้แก่ ศาล คู่ความ พยาน และ สาธารณชนสามารถมาอยู่พร้อมหน้ากันเพื่อตรวจสอบพยานได้ แต่ในบางกรณีก็มีความจำเป็นที่ไม่อาจสืบพยานต่อหน้าจำเลย กฎหมายจึงได้บัญญัติข้อยกเว้นที่ให้สืบพยานลับหลังจำเลยได้ ดังปรากฏตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ทวิ มาตรา 180 และ มาตรา 230 ซึ่งหมายความว่าศาลก็มีได้ใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวอย่างเคร่งครัดตายตัวจนไม่อาจผ่อนคลายเป็นได้ ทำให้บางครั้งมีความจำเป็นต้องสืบพยานโดยใช้สื่อ Video Conferencing ก็ย่อมกระทำได้ภายใต้วัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. กรณีที่ไม่ต้องการให้มีการเผชิญหน้ากับจำเลย เช่น พยานที่เป็นเด็ก หรือเหยื่อในคดีความผิดทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 9 หรือในกรณีเป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หากศาลเห็นว่าพยานตกอยู่ในภาวะอันตรายหรือน่าจะเป็นอันตรายและบุคคลดังกล่าวเป็นพยานในประเด็นสำคัญในคดีเป็นต้น หากให้พยานเหล่านี้ต้องมาเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยในศาลแล้ว อาจทำให้พยานไม่กล้าเบิกความ หรือเบิกความบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความขลาดกลัว ความอ่อนแอของพยานที่เป็นเด็กหรือหญิงที่ถูกครอบงำ หรือจำเลยเป็นผู้มีอิทธิพล การสืบพยานโดยใช้สื่อภาพและเสียงนี้ก็จะช่วยให้ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีได้มากขึ้น อันเป็นการยกเว้นหลักเรื่องการสืบพยานเผชิญหน้าจำเลย ทั้งยังเป็นมาตรการใหม่ที่จะปกป้องคุ้มครองพยานด้วยในขณะที่ยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายฉบับใดที่ให้ความคุ้มครองพยานโดยตรง

การสืบพยานประเภทนี้ผ่านสื่อภาพและเสียง ก็เพียงเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยในศาลเท่านั้น ดังนั้นพยานและจำเลยอาจจะมาเบิกความ ณ ศาลเดียวกันแต่อยู่คนละห้องพิจารณา หรืออาจอยู่ในห้องพิจารณาที่ติดกันโดยมีฝาผนังกันเพื่อมิให้ต้องเผชิญกันโดยตรงแบบ face to face โดยมีการถ่ายทอดภาพและเสียงในขณะที่มีการสื่อสารกัน

2. กรณีเพื่อความสะดวกสบายในการสืบพยานที่อยู่ห่างไกลด้วยระยะทาง เช่นกรณีที่พยานบุคคลอยู่นอกราชอาณาจักร ซึ่งหมายศาลไม่มีอำนาจเรียกพยานบุคคลข้ามประเทศเพื่อให้มาเบิกความได้เพราะอำนาจอธิปไตยของแต่ละรัฐ หรือพยานที่อยู่ในราชอาณาจักรแต่ไม่สะดวกที่จะเดินทางมาศาล ทำให้บางครั้งต้องขาดพยานสำคัญในคดีไป โดยเฉพาะที่เป็นบุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนได้เสีย ดังนั้นหากใช้สื่อภาพและเสียงในการสืบพยานบุคคลประเภทนี้ก็จะทำให้ศาลได้พยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนมากขึ้นอันเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดีและประหยัดค่าใช้จ่าย

นอกจากนี้กระบวนการส่งประเด็นไปสืบพยาน ณ ศาลอื่น ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 230 เป็นกระบวนการพิจารณาคดีอีกแบบหนึ่งที่ทำให้

การดำเนินคดีในลำซำ อันเป็นผลเสียต่อคดีเพราะการพิจารณาคดีที่ลำซำทำให้ความทรงจำของพยานต้องลบเลือนไปย่อมกระทบต่อความยุติธรรมได้ และบางครั้งจำเลยบางคนสละสิทธิที่จะตามประเด็นไปสืบพยานที่ศาลอื่น ทำให้จำเลยต้องเสียสิทธิในการเผชิญหน้ากับพยานเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยานจนเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันในการต่อสู้ทางคดีได้ ถ้าจำเลยใช้สิทธิตามประเด็นไปสืบพยาน ณ ศาลอื่น ก็จะไม่เกิดปัญหา แต่ถ้าหากจำเลยสละสิทธิไม่ตามประเด็นไปสืบพยาน การอนุญาตให้จำเลยได้สืบพยานโดยใช้สื่อภาพและเสียงก็จะช่วยแก้ปัญหาลงนี้ได้ กล่าวคือในการพิจารณาคดีทุกฝ่ายควรอยู่พร้อมหน้ากันอันมีลักษณะเป็นการประชุมพร้อมหน้ากัน แต่เป็นการพร้อมหน้ากันได้โดยเป็น Mass Conferencing คือเป็นการพร้อมหน้ากันโดยผ่านสื่อ ซึ่งมีผลทำให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสต่อสู้คดีเต็มที่ไม่ได้เปรียบเสียเปรียบกันและกันในการต่อสู้คดี แม้จะเป็นการพร้อมหน้ากันโดยผ่านสื่อก็ยังดีกว่าที่จำเลยจะไม่ได้มีโอกาสเผชิญหน้าเพื่อตรวจสอบพยานเลย เนื่องจากจำเลยสละสิทธิที่จะตามประเด็นไปสืบพยาน

ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะเกิดในแง่ของความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการใช้อุปกรณ์ภาพและเสียงว่าจะมีความน่าเชื่อถือและรับฟังได้เพียงใด และในภาวะที่เป็นไปได้ในการสืบพยานบุคคลโดยผ่านสื่อภาพและเสียงในประเทศไทยนั้นควรจะมีการจำแนกว่า กรณีใดควรจะใช้สื่อดังกล่าว เนื่องจากการสืบพยานโดยวิธีนี้จะต้องใช้ในกรณีที่จำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมเท่านั้น เพราะใช้ในกรณีที่เป็นอย่างอื่นหลักทั่วไปอีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าการสืบพยานโดยวิธีปกติ

การสืบพยานด้วยสื่อภาพและเสียงที่เรียกว่า Video Conferencing จึงน่าจะเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรมได้ เพราะการสืบพยานด้วยวิธีนี้มีข้อดีคือ

1. ช่วยให้ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีบางประเภท หรือแสวงหาข้อเท็จจริงจากพยานบางประเภทได้มากขึ้น อันจะเป็นการช่วยให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจประกอบการตัดสินคดีได้อย่างเป็นธรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การสืบพยานโดยใช้อุปกรณ์ภาพและเสียง จะทำให้กระบวนการพิจารณาดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากพยานบุคคลถูกจำกัดในเรื่องขีดความสามารถในการจดจำ หากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านพ้นไปนานแล้วกว่าที่พยานจะได้มาเบิกความต่อศาลย่อมทำให้ความจำของพยานลงเลือนไป ยิ่งพยานได้มาเบิกความเร็วก็จะเป็นการรักษาความใหม่และสดของความทรงจำไว้ได้ แต่ถ้าเวลายิ่งผ่านไปนานเท่าใดความจำก็ลบเลือนไปเท่านั้น ย่อมทำให้เสียความเป็นธรรมในคดีได้เพราะพยานไม่สามารถจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

3. ช่วยให้จำเลยผู้ที่สละสิทธิไม่ตามประเด็นไปสืบพยาน ณ ศาลอื่น ไม่ต้องเสียเปรียบในทางคดี มีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของจำเลยในการดำเนินคดีอาญา โดยการให้จำเลยสืบพยานด้วยการใช้สื่อภาพและเสียงนี้

4. ทำให้พยานที่อยู่นอกราชอาณาจักร ซึ่งอยู่นอกเขตอำนาจศาล มีทางเลือกที่จะไม่ต้องเดินทางมาเบิกความในประเทศไทย อันเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางข้ามประเทศ เพราะความยากลำบากดังกล่าวอาจทำให้พยานไม่ยอมมาเบิกความต่อศาล ทำให้บางครั้งต้องขาดพยานในประเด็นสำคัญแห่งคดีไป ฉะนั้นการที่ได้พยานเข้ามาสู่กระบวนการพิจารณาโดยที่สิทธิของจำเลยต้องถูกกระทบไปบ้าง ก็ยังดีกว่าที่จะไม่มีพยานมาเบิกความในคดี

5. เป็นมาตรการใหม่ที่จะปกป้องคุ้มครองพยาน ในขณะที่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดที่คุ้มครองโดยตรง ในเมื่อจำเลยซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดยังมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของจำเลย ดังนั้นพยานซึ่งมิใช่ผู้กระทำความผิดแต่เป็นบุคคลที่จะช่วยให้การพิจารณาคดีของศาลดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายก็น่าจะให้ความคุ้มครองด้วยเช่นกัน

6. เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่ายในกระบวนการพิจารณา ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของประเทศต่าง ๆ ที่นำเทคโนโลยีการสื่อสารนำมาใช้ในศาล โดยเฉพาะพยานที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี อาจะยินดีมาเบิกความมากขึ้น

7. สามารถนำความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของศาลได้อีกวิธีหนึ่ง

อย่างไรก็ตามการนำสื่อภาพและเสียงมาใช้ก็ย่อมมีผลกระทบบ้างกล่าวคือ

1. ในคดีอาญาถือว่าจำเลยเป็นประธานในคดี จำเลยควรมีโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ แต่เมื่อใช้สื่อภาพและเสียง ทำให้จำเลยไม่มีโอกาสเผชิญหน้ากับพยานโดยตรง ย่อมกระทบต่อสิทธิของจำเลยในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยาน เพราะการเห็นภาพและได้ยินเสียงของพยานผ่านสื่อจะทำให้ประสาทสัมผัสในส่วนของการรับรู้ของจำเลยต้องด้อยลงไป อันจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการถามค้านของจำเลย

2. เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้แก่รัฐ ในเรื่องงบประมาณการติดตั้งสื่อภาพและเสียง ตลอดจนการดัดแปลงห้องพิจารณาให้เป็นสตูดิโอ และค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการใช้สื่อซึ่งรัฐจะต้องเป็นผู้รับภาระในการดำเนินคดีอาญา

3. ในคดีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี อาจมีการรั่วไหลของข้อมูลที่พยานไม่ประสงค์จะให้เปิดเผยต่อสาธารณชน ถ้าหากมีการถ่ายทอดภาพและเสียงในการสืบพยานก็อาจ

ทำให้ข้อมูลมีโอกาที่จะรั่วไหลได้มากกว่าการสืบพยานลับด้วยวิธีการปกติธรรมดา ซึ่งกรณีนี้ น่าจะเปิดโอกาสให้พยานได้เลือกวิธีการสืบพยานได้ตามที่ตนต้องการหากพยานไม่มีความเชื่อมั่นในการใช้สื่อภาพและเสียง แต่ถ้าจำเลยสละสิทธิในการพิจารณาลับก็จะหมดปัญหาไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะมีนำมาตรการพิเศษในการสืบพยานบุคคล โดยใช้สื่อภาพและเสียง Video Conferencing มาใช้ในการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาได้เฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น ภายใต้ความมุ่งหมาย 2 ประการ คือเพื่อปกป้องคุ้มครองพยานทำให้พยานไม่ถูกกดดันทางจิตใจจึงสามารถเบิกความเป็นพยานต่อศาลได้ อันจะส่งผลให้ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อความสะดวกสบายแก่พยาน แต่ต้องให้สิทธิของจำเลยถูกกระทบน้อยที่สุด ดังนั้นควรจะใช้สื่อภาพและเสียงในการสืบพยานในกรณีต่อไปนี้

ก) ประเภทของพยานบุคคล

1. พยานบุคคลที่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี
2. พยานที่เป็นผู้เสียหายในความผิดทางเพศ

ข) ประเภทของคดี

1. ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 9
2. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 10

ตามที่ศาลเห็นสมควรจะอนุญาตให้สืบพยานโดยใช้สื่อภาพและเสียง

ค. ประเภทของสถานการณ์

1. การส่งประเด็นไปสืบพยานที่ศาลอื่น
2. กรณีที่พยานอยู่ห่างด้วยระยะทาง หรืออยู่ นอกราชอาณาจักร
3. ในกรณีที่ศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

สำหรับในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้น มีความเห็นว่าเนื่องจากการใช้สื่อภาพและเสียงนี้ย่อมจะไปกระทบต่อสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดี เพราะความผิดฐานทำร้ายร่างกายระดับความรุนแรงของการทำร้ายมีหลายระดับ อีกทั้งความสัมพันธ์ของพยานกับจำเลยจะมีผลต่อความกดดันทางจิตใจของพยานไม่เท่ากัน รวมทั้งการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีกระทำได้ง่ายกว่าในคดีความผิดทางเพศ จึงควรใช้สื่อภาพและเสียงดังกล่าวเฉพาะสถานการณ์ที่จำเป็นจริง ๆ โดยให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจว่าเห็นควรอนุญาตให้ใช้มาตรการพิเศษในการ

สืบพยานเป็นรายคดีไป โดยพิจารณาจากความรุนแรงของการกระทำและความสัมพันธ์ระหว่างพยานกับจำเลยตลอดจนพยานหลักฐานอื่นในคดี

2. จะต้องมีการออกกฎหมายออกมารองรับการสืบพยานโดยใช้สื่อภาพและเสียงนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้รับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากการใช้สื่อเสมือนกับการสืบพยานที่กระทำในศาลด้วยวิธีปกติธรรมดา และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายลักษณะพยานให้สอดคล้องกันด้วย ซึ่งขณะนี้กระทรวงยุติธรรมได้มีการยกร่างแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี Video Conferencing มาใช้ในการพิจารณาคดีทั้งในชั้นฝากขังและชั้นพิจารณา

3. ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว โดยการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทราบ และก่อนใช้เครื่องมือสื่อสารจะต้องอธิบายให้คู่ความเข้าใจถึงขั้นตอนการของการสืบพยานโดยใช้สื่อ Video Conferencing เพื่อมิให้เกิดการล่าช้าติดขัดในการสืบพยานจริง

4. ควรบัญญัติให้สถานที่ซึ่งพยานเบิกความนั้น เป็นห้องพิจารณาของศาลด้วยเช่นกัน ฉะนั้นหากมีการกระทำใดที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลก็ให้ศาลมีอำนาจลงโทษผู้ละเมิดอำนาจศาลได้ หากเป็นกรณีที่สืบพยานข้ามประเทศก็ควรมีการทำข้อตกลงระหว่างประเทศว่าการกระทำละเมิดอำนาจศาลของพยานนั้นเป็นการละเมิดอำนาจศาลตามกฎหมายของประเทศที่พยานเบิกความด้วย

แม้ว่าการสืบพยานโดยใช้สื่อภาพและเสียง จะต้องทำให้รัฐเสียงบประมาณเพื่อการนี้เป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่รัฐจำเป็นต้องกระทำเพราะการดำเนินคดีอาญาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสงบสุขของประชาชน และเป็นเรื่องเกี่ยวกับอิสรภาพของผู้ที่ตกเป็นจำเลย ดังนั้นจึงต้องดำเนินคดีด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงสมควรใช้สื่อภาพและเสียงในการสืบพยานตามกรณีดังกล่าวข้างต้น